

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 20.06.1989, sp. zn. 5 Tz 8/89, ECLI:CZ:NS:1989:5.TZ.8.1989.1

Číslo: 54/1990

Právní věta: Vzhledem k povaze rekognice (§ 93 odst. 2 tr. ř.), která je v podstatě neopakovatelným procesním úkonem, nesmí být osoba, jež má být poznána, uznána před rekognicí ztotožňující osobě, například poškozenému. Jestliže tento postup dodržen nebyl, mohou být výsledky uvedeného procesního úkonu zpochybněny tak, že ztratí svůj důkazní význam.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 20.06.1989

Spisová značka: 5 Tz 8/89

Číslo rozhodnutí: 54

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Rekognice

Předpisy: 141/1961 Sb. § 93 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 54

Vzhledem k povaze rekognice (§ 93 odst. 2 tr. ř.), která je v podstatě neopakovatelným procesním úkonem, nesmí být osoba, jež má být poznána, uznána před rekognicí ztotožňující osobě, například poškozenému. Jestliže tento postup dodržen nebyl, mohou být výsledky uvedeného procesního úkonu zpochybněny tak, že ztratí svůj důkazní význam.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 20. 6. 1989 sp. zn. [5 Tz 8/89](#))

K stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ČSR Nejvyšší soud ČSR zrušil usnesení krajského soudu v Hradci Králové z 3. 3. 1989 sp. zn. 2 To 24/89 a rozsudek okresního soudu v Hradci Králové z 27. 1. 1989 sp. zn. 3 T 7/89. Okresnímu soudu v Hradci Králové přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu v Hradci Králové z 27. 1. 1989 sp. zn. 3 T 7/89 byl obviněný P. P. uznán vinným trestným činem omezování osobní svobody podle § 231 odst. 1 tr. zák. a pokusem trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1, § 222 odst. 1 tr. zák., a to jako zvlášt nebezpečný recidivista

podle § 41 písm. a) tr. zák. Za to byl odsouzen podle § 222 odst. 1 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 a § 42 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání osmi roků. Podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. byl obviněný pro výkon trestu zařazen do třetí nápravně výchovné skupiny. Podle § 55 odst. 1 písm. a) tr. zák. mu byl uložen trest propadnutí věci, a to jednoho kusu litinového roštu do kamen, jehož bylo užito ke spáchání trestného činu. Podle § 72 odst. 2 písm. a), odst. 4 tr. zák. bylo obviněnému uloženo ochranné léčení psychiatrické se sexuologickým zaměřením v ústavní formě. Podle § 3 odst. 1, § 4 odst. 1 a § 2 odst. 1 zák. č. 44/1973 Sb. mu byl uložen ochranný dohled na dobu jednoho roku, přičemž podle § 2 odst. 2 cit. zák. bylo uloženo další omezení spočívající v zákazu požívání alkoholických nápojů v době výkonu ochranného dohledu. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byl poškozený čs. stát zastoupený OÚNZ v Hradci Králové odkázán s nárokem na náhradu škody na řízení regresní a poškozená nezl. P. S., zastoupená svým otcem J. S., na řízení ve věcech občanskoprávních.

Podle skutkových zjištění okresního soudu spočívala trestná činnost obviněného v tom, že dne 2. 11. 1988 kolem 17.30 hod. v Chlumci nad Cidlinou, v Riegrově ulici, před domem čp. 389/IV chytil za ruku nezl. P. S., přičemž jmenovaná se jednání bránila, a proto ji objal oběma rukama zezadu za prsa a takto ji držel po dobu asi pěti až deseti minut; když se poškozené podařilo zazvonit na zvonek u bytu její babičky B. D., udeřil ji litinovým roštem od kamen do hlavy a tím jí způsobil zranění hlavy s pracovní neschopností od

2. 11. 1988 do 19. 11. 1988, přičemž podle vyjádření znalce jí tímto jednáním mohl způsobit zlomeninu lebky nebo pohmoždění mozku, tedy z lékařského hlediska mohlo dojít k poškození důležitého orgánu. Tohoto jednání se dopustil přesto, že rozsudkem okresního soudu v Hradci Králové ze dne 30. 4. 1980 sp. zn. 3 To 967/80 byl odsouzen pro trestný čin znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák. jako zvláště nebezpečný recidivista podle § 41 písm. a) tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání sedmi roků se zařazením do třetí nápravně výchovné skupiny, který vykonal 1. 3. 1987.

Usnesením krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 2 To 24/89 ze dne 3. března 1989 bylo odvolání obviněného proti citovanému rozsudku podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

Proti usnesení krajského soudu v Hradci Králové podal ve prospěch obviněného P. P. generální prokurátor ČSR stížnost pro porušení zákona. Vytýká porušení zákona v ustanovení § 254 odst. 1 a § 256 tr. ř. a v řízení, které mu předcházelo v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. v neprospěch obviněného. Zdůrazňuje zejména, že okresní soud řádně neprověřil obhajobu obviněného a neshromáždil všechny dostupné důkazy, na jejichž podkladě lze učinit správné a úplné skutkové závěry.

Poukazuje na stanovisko obviněného, který trestnou činnost popírá, a na jeho námitky, které vznesl ohledně rekognice, a to zejména v tom směru, že byl poškozenou označen za pachatele proto, že byl příslušníkem VB V. L. přivezen před dům, ve kterém poškozená bydlela, a bylo jí umožněno, aby si ho ještě před rekognicí prohlédla z okna. Za této důkazní situace soud pochybil tím, že řádně neprověřil obhajobu obviněného, a to zejména výsledkem svědka npor. V. L. a pprap. M. P. Úřední záznam č. 1.98 o prověření obhajoby obviněného telefonickým dotazem není dostačující. Z provedeného šetření Inspekce náčelníka KS SNB Hradec Králové je navíc patrné, že není ani objektivní. Ze zprávy Inspekce KS SNB Hradec Králové vyplývá, že obviněný byl jako možný pachatel poškozené demonstrován ještě před provedením rekognice, čímž byly narušeny nejen zásady kriminalistické taktiky a metodiky rekognice, ale zejména byla zpochybněna její objektivnost a důkazní hodnota.

Neúplnost důkazního řízení spočívá i v tom, že obhajoba obviněného nebyla prověřena soudem ani při výslechu samotné poškozené nezl. P. S. V této souvislosti stížnost pro porušení zákona zdůrazňuje, že poškozená u hlavního líčení po předložení zajištěného roštu na dotaz, zda mohla být udeřena tímto předmětem, uvedla, že musel být zabalen do papíru, však v přípravném řízení vůbec nehovořila a tento rozpor nebyl odstraněn. To se týká i rozporných údajů ohledně osahávání

poškozené v jejích jednotlivých výpovědích. U hlavního líčení poškozená navíc uvedla, že do doby rekognice obviněného vůbec neviděla. Rekognice byla prováděna dne 15. 11. 1988. Z citované zprávy Inspekce KS SNB ze dne 17. 4. 1989 o dodatečně provedeném šetření na základě stížnosti matky obviněného na postup orgánů VB však bylo zjištěno, že poškozená skutečně obviněného viděla před rekognicí dne 3. 11. 1988. Tyto skutečnosti zpochybňují věrohodnost výpovědi poškozené a k objektivnímu zjištění skutečného stavu věci bude nutno doplnit její výslech a přibrat znalce z oboru dětské psychologie ke zkoumání její věrohodnosti.

V závěru stížnosti pro porušení zákona proto generální prokurátor navrhl, aby Nejvyšší soud ČSR vyslovil shora uvedené porušení zákona, aby vadná rozhodnutí zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České socialistické republiky přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, které mu předcházelo, a shledal, že zákon nebyl porušen.

Především je nutné konstatovat, že závěr o tom, že to byl obviněný P. P., kdo vůči poškozené nezl. P. S. jednal způsobem popsáním ve výroku o vině rozsudku okresního soudu v Hradci Králové, je opřen zásadně o výpověď poškozené. Vlastnímu jednání pachatele nebyl nikdo kromě poškozené přítomen, přičemž obviněný trestnou činnost od počátku trestního řízení popírá. Okresní i krajský soud po zhodnocení výsledků dokazování shodně uzavřel, že není žádných skutečností, které by odůvodňovaly pochybnosti o věrohodnosti poškozené. Pokud obviněný vznášel v průběhu řízení námitky ohledně způsobu provedené rekognice s tím, že byl před jejím uskutečněním poškozené ukázán příslušníkem VB V. L., pak na tuto obhajobu reagoval okresní soud telefonickým dotazem na OO VB Nový Bydžov, jehož obsah tvrzení obviněného nepotvrdil.

Oprávněně v této souvislosti stížnost pro porušení zákona namítá, že takový způsob prověření obhajoby obviněného je zcela nedostatečný. S ohledem na závažnost tvrzení obviněného bylo nutné přímo vyslechnout v hlavním líčení npor. V. L. a případně i pprap. M. P. z OO VB Nový Bydžov k údajům uváděným obviněným. Nedůslednost v postupu obou předchozích soudů při prověřování obhajoby obviněného je zřejmá zvláště poté, kdy – jak vyplývá ze zprávy o prošetření stížnosti B. Š., matky obviněného, ze dne 17. 4. 1989, jež byla přiložena ke stížnosti pro porušení zákona, – bylo Inspekcí Krajské správy SNB v Hradci Králové po prošetření uzavřeno, že stížnost je důvodná. Orgány inspekce zjistily, že npor. V. L. prováděl 3. 11. 1988 převoz vytypovaného pachatele P. P. z místa jeho zaměstnání v Chlumci nad Cidlinou na OO VB Nový Bydžov. Při této příležitosti si chtěl „ověřit“ přesný popis pachatele; proto zajel služebním vozidlem k domku, kde bydlela nezl. P. S. Poškozená byla nemocná, a proto byla doma se svou matkou. Na vyzvání příslušníka VB se podívala uzavřeným oknem přes záclonu do služebního vozidla a pak sdělila, že muž tam sedící je totožný s tím, který ji přepadl. Ze zprávy Inspekce KS SNB vyplývá, že npor. V. L. nepostupoval zcela v souladu se zásadami kriminalistické taktiky a metodiky rekognice, která jako důležitou základní kriminalistickou podmínku organizační a materiální přípravy rekognice stanoví, aby objekt, jehož totožnost má být rekognicí zjištěna, nebyl před rekognicí ukázán objektu rekognice. Pokud by takový postup předcházel rekognici podle trestního řádu, jde o vadu řízení, která zpochybňuje výsledky i důkazní význam uvedeného procesního úkonu.

Obsah shora citované zprávy Inspekce KS SNB je však významný i z jiného hlediska. Poškozená v hlavním líčení výslovně uvedla, že obviněného před oficiálně provedenou rekognicí, ohledně níž byla pořizena i fotodokumentace, od doby spáchání činu neviděla. Toto její tvrzení je v rozporu s obsahem uvedené zprávy a do jisté míry zpochybňuje věrohodnost výpovědi poškozené jakožto základního důkazu, o který oba soudy opřely své závěry o vině obviněného. Za této situace je zcela důvodný – i přes jinak kladené zprávy o poškozené – požadavek na přibrání znalce z oboru dětské psychologie. Znalec by měl posoudit schopnost vstřípivosti, retence a reprodukce prožitého děje poškozenou, její psychické reakce ve vztahu ke skutkovému ději.

V důsledku existence nových okolností vyplývajících z citované zprávy Inspekce KS SNB v Hradci Králové bude nutné opětovně poškozenou k předmětným otázkám vyslechnout. Tohoto výsledku bude pak možné důsledně využít i k objasnění dílčích rozporů v jednotlivých dosavadních výpovědích poškozené ohledně jednání obviněného včetně toho, proč se poškozená v přípravném řízení na rozdíl od výpovědi v hlavním líčení nezmiňovala o tom, že předmět, kterým byla udeřena, byl zabalen do papíru.